

КИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА У VIII СТ.

Зміст

Відомості про Китай	1
Розквіт китайської літератури у VIII ст час правління династії Тан	2
Китайська лірика	2
Релігія та філософія Китаю	2
ЛІ БО (701-762)	3
ДУ ФУ (712-770)	4
Джерела	4

Відомості про Китай

1. Географія. Китай - «Піднебесна країна». Держава розташована на південному Сході Азії, омивається водами Тихого океану. Китай розташований найвищі у світі гірські системи – Гімалаї, Тибетські гори. **Відома гора** – Джомолунгма. **Пустеля** – Гобі. **Найбільші річки** – Янцзи, Хуанхе. **Столиця** - Пекін. **Населення** – 971 мільйонів чоловік. **Найулюбленіша квітка** китайців – лотос.

2. Китай – батьківщина шовку. Шлях, який поєднував Китай із Центральною та Південною Азією та йшов аж до Риму, називався - «Великий шовковий шлях».

3. Велика Китайська стіна. Споруда, яка захищала Китай із півночі від нападу кочівників була **Велика Китайська стіна** (довжина 2400 км, висота – 4-16 м, ширина – 4-8 м)

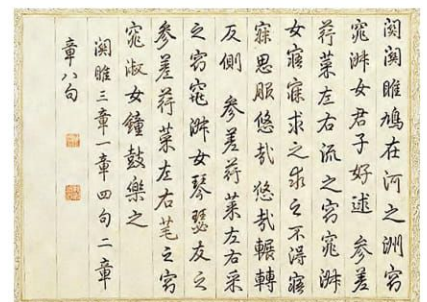
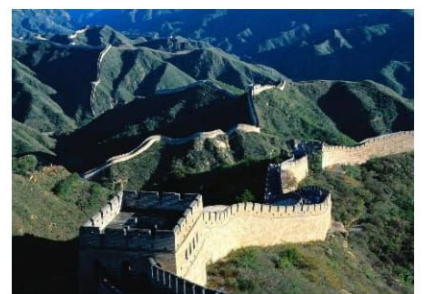
4. Відкриття Китаю. Першим здійснив мандрівку до Китаю італійський мандрівник **Марко Поло** у 1271-1275 рр. На службі у монгольського хана Хубілая він пробув 17 років і відвідав різні області Китаю. Після повернення до Генуї, Поло потрапив до в'язниці, де продиктував опис своєї мандрівки іншому ув'язненому. Ця книга стала першим джерелом знань для європейців про країни Центральної, Східної, Південної Азії.

5. Відкриття. Китайський народ збагатив світову науку багатьма видатними **відкриттями**: компас (3 ст. до Р.Х.), книгодрукування ((6-7 ст), папір (із кори шовковиці, 105 р.), порох 10 ст., порцеляна. Високого рівня досягала астрономія, математика, медицина, техніка.

6. Мова китайська тональна, музикальна. Кожне слово містить лише один склад, а значення його залежить від того, як його вимовляють. В усному мовленні це передається різною тональністю, а в писемній різними ієрогліфами (знаками-символами). Пишуть китайці згори до низу.

7. Цікаві факти. Китайські майстри виготовляли чудові **художні вироби**: глиняні іграшки, декоративні вазы, віяла, панно, розшиті різнобарвним шовком, різьблені вироби з кістки слона з коштовними каменями. Відомо, що один з багатіїв мав у Пекіні сад, де ювеліри створили штучний виноград з золота, срібла і коштовних каменів.

8. Мистецтво Китаю. Китайські художники створювали свої картини тушшю на шовку. Такі пейзажі називалися **сுவоями**.

Розквіт китайської літератури у VIII ст час правління династії Тан

1. Розквіт китайської літератури у VIII ст. Середньовіччя у Китаї припадає на IV-XIII ст. - час правління династії Тан. У VIII столітті завдяки політичному та економічному розвитку країни настало бурхливе піднесення культури та науки. На вулицях найбільших міст можна було побачити японських вчених, індусів, іранців, візантійців, арабів, корейців, тибетців. Китайські паломники відвідували країну буддизму Індію. Дві столиці китайської імперії - Чаньнянь та Лоян - були відомими політичними, торговими та культурними центрами, в яких розвивалося книгодрукування. У Чаньняні функціонували Академія ("Ханьмін"), школа співаків та музикантів "Ліюань", придворний театр, багато загальноосвітніх шкіл та бібліотек. Із 713 року почав видаватися урядовий бюлетень – перша у світі друкована газета. Розвивалися музика, образотворче мистецтво, література, наука (особливо астрономія). Імператор Сюаньцзун (роки правління - 713-756) сприяв розвитку мистецтва і запрошував до свого палацу талановитих людей - вчених, художників, письменників.

2. Особливим було ставлення до книги. В Китаї панував культ книги. Твір високої літератури часто редагувався вченою комісією під егідою імператора, що гарантувало чистоту відбору тексту, його точність, досконалість гравюри і самого друку. Всі заможні китайці були освіченими. У кабінеті, де містилася бібліотека, курились пахощі, що сприяло медитації (від лат. - розмірковуую) - заглиблення у роздуми, дрімотне мріяння. Читач ніколи не торкався сторінок пальцями, він перегортав їх довгими нігтями. Книга розкривалася для читання повільно і дбайливо, так само обережно поверталась на своє місце на полиці, щоб не зіпсувати її невдалим положенням. Книги складалися горизонтально. З кожної звисала спеціальна стрічка з назвою книги.

Китайська література - синкретичне мистецтво У давньокитайському живописному жанрі "шан-шуй" (гори-води) поєднаний пейзажний живопис, пантеїстична філософія, поезія (у вигляді цитати у верхньому куті сувою) та мистецтво каліграфії (в особливому витонченому виконанні ієрогліфів).

Китайська лірика

1. Китайська поезія — це поезія сумних спогадів і замилювання деревами, квітами, травами. Усе життя людини, вся її духовна діяльність порівнювалась із природою. Природа і людина в китайській поезії злились в єдине ціле.

2. Уміння писати вірші у Китаї було найважливішою умовою для отримання посади: лише той, хто володіє секретами віршування, мав змогу складати державні екзамени. Жодне дружнє застілля не обходилося без віршів, їх присвячували одне одному під час зустрічей чи розставання. Вважалося, що поезія здатна замінити ліки, втамувати душевний біль.

3. Особливості: віра у людину, зацікавленість життям людини, її почуттями та проблемами, її духовними пошуками. Китайці вірили, що оспівана у віршах душа людини навіки залишається на цьому світі.

Велику увагу приділяли китайські поети природі, яка була для них божественним одкровенням. Вони намагалися зрозуміти її, розгадати таємниці, оспівували красу.

4. Китайські поети не були воїнами, вони не оспівували ратну славу, подвиги. Війна вважалася наслідком невдалого правління імператора, тому військова тематика обмежувалася тільки описом бід воєнного часу.

5. Жанри китайської поезії: фу - вірші в прозі різних розмірів; ши - вірші з фіксованими розмірами, вірш з дворядковою строфою; цзи - вірші пісенного типу

6. Традиційні теми китайської класичної поезії: теми природи й дружби, молодості та старості, минуле та сучасне

Релігія та філософія Китаю

Унікальною особливістю літератури та культури Сходу є їх тісний зв'язок з філософією.

1. Конфуціанство - це звід морально-етичних правил, якими слід керуватися у житті. Вважали, що людина – це істота суспільна, вчили людей як жити в сім'ї, в державі, розумно і гармонійно будувати своє життя. Конфуціанці вірили, що порушення рівноваги між добром і злом може визвати природні лиха. Головний закон конфуціанців – любов до людини.

2. Даосизм -- ієрогліф "дао" перекладається з китайської як "шлях" чи "закон", "правило". Оснований на культурі злиття людини з природою. Даоси вважали, що людина - істота природна, тому вона не повинна порушувати закони, яким підкоряється навколишній світ. В кожній своїй дії людина повинна знайти провідну ниточку дао і тоді вона легко досягне своєї мети. Головний закон даосизму – не заважати природному перебігу подій.

ЛІ БО (701-762)

Справжнє ім'я Тай-бо (існує дві легенди, що розповідають про народження поета: перша про те, що незадовго до народження Лі Бо матері наснилась велика біла зірка, тому хлопчика прозвали Тай-бо - "Велика Білизна"; по другій легенді, Лі Бо був народжений зіркою Тайбо, його вважали духом зірки, що був вигнаний за провини у світ смертних.)

➤ Лі Бо народився у 701 році у провінції Сичуань. З дитинства він мріяв допомагати людям, тому відмовився бути чиновником і вирушив у мандри. Жив відлюдником. Великий вплив на Лі Бо мала філософія даосизму, яку він сприйняв як учення про звільнення людини від конфуціанства. У 40 років сам імператор нагородив поета найвищим ученим званням на підтвердження його мл.рості. Лі Бо продовжує подорожувати. Під час повстання проти імператорі його кинули до в'язниці, а потім заслали на 3 роки. Уже після смерті поета його друг укладає і видає збірку віршів поета-мудреця.

- Сучасники говорили, що у Лі Бо у попереку є "кістка гордості", яка не дає йому гнути спину перед сильними світу цього. Зневага до влади розкривається у словах поета: "Якщо гнутиму спину, ламатиму брови, слугуючи знатним і володарям. То чи відкрити мені своє серце, своє обличчя?!"

- Талановитий поет, музикант, каліграф і фехтувальник, що мав гучний голос, прекрасний апетит, гострий розум; своїм мечем Лі Бо здобував золото, а потім роздавав його бідним.

- Учатися почав з 5 років. Вивчав арифметику, потім - твори різних філософів і письменників, історію та літературу;

- У 15 років познайомився з даосизмом та буддизмом, писав оди, "наслідуючи Сян-жу"(Сима Сян-жу (II ст. до н.е.) - відомий китайський поет, що уславився описами природи).

- У 17 років поселився у відлюдника Дун Янь-цзі у горах Міншань, де прожив кілька років, багато читаючи, граючи на лютні та пишучі вірші.

- У 20 р. запросили на посаду чиновника: ніхто при дворі не знав іноземних мов. і тільки Лі Бо. володіючи ними досконало, зумів прочитати й відповісти на послання, чим відвів загрозу війни. Сюаньцзун дарував простолюдину "вчене звання", але поет відмовився від посади та подався у мандри - дика природа цікавила його більше (піднімався на гори Емей, Дайтяньшань, на самий високий пік гори Ушань).

Лі Бо не сприйняв конфуціанство через його обмеження людської свободи, поет прагнув не покори, а пізнання. Тому пішов за учителем - даосом, котрий розповідав Лі, що людина - частинка Всесвіту, що людина і природа - єдине ціле, підпорядковане дао - загальному законові.

- Лі Бо близький до природи: уміє слухати голос джерела, вітер у соснах звучить для нього, як музика, він наче зливається з природою і вона оживає на його очах. У 25 років Лі Бо йде з Січуані, майже все життя присвятивши мандрам.

- У реальному житті він був людиною щирою та чуйною, заступався за скривджених, допомагав бідним. Одного разу домігся прощення молодого солдата Го Цзи-і, який у майбутньому став відомим воєначальником і багато років по тому врятував життя Лі Бо, що був приговорений до страти за участь у заколоті проти центральної влади у 755 р

Особливості поезії Лі Бо:

- ✓ оригінальність віршів пейзажної лірики, одухотвореність пейзажу, ідея влади природи над людьми;
- ✓ використання гіперболізації, космічних образів простору і часу;
- ✓ його вірші життєрадісні, сповнені оптимізму сміливої, веселої, впевненої у власних силах людини;
- ✓ символічність образів: місяць - символ щирої, піднесеної та вірної дружби, чистоти та вірності; мандрювання - спроба знайти вихід з безвихідного становища, форма протесту проти неупорядкованості

життя, несправедливості; хризантема - символ осінньої краси природи й "осінньої" пори в житті людини; бамбук- символ стійкості й відданості.

ДУ ФУ (712-770)

•З дитинства Ду Фу готували до посади державного чиновника. У сім років хлопчик пише свої перші вірші, а в чотирнадцять його знають уже всі освічені люди Лояну. У дев'ятнадцять років вирушає у першу свою мандрівку по Китаю (подібні мандрівки здійснювалися багатьма юнаками з небагатих сімей чиновників у пошуках слави, знатних друзів і багатих покровителів).

•У 735 р. повертається до рідного міста, щоб взяти участь у екзаменах на перше звання чиновника. Екзаменувалося близько 3000 осіб, із них обрано було лише 27 найбагатших. Ду Фу не був у числі прийнятих. Тоді він пише імператору оду, що була присвячена старовинним обрядам, і йому вдається звернути на себе увагу.

•У 755 р. поет опиняється у полоні бунтівників, звідки йому вдалося втекти. Служба не приносить поетові задоволення, і він оселяється в Ченду (провінція Сичуань), де прожив до самої смерті. Там йому побудували храм, який у 50-х роках XX ст. став музеєм Ду Фу.

• У легенді про смерть Ду Фу розповідається, як під час сильного розливу річки поет не зміг перебратися з острова на берег і десять днів залишався без їжі. Коли про це дізнався начальник повіту, то послав за ним човен, а потім влаштував пишне святкування. Від спожитих численних страв після голодування Ду Фу помер. До речі, саме такою пізніше уявлялася трагічна доля поета-співця горя народного.

Особливості поезії Ду Фу:

- ✓ Увага до внутрішнього світу людини;
- ✓ співчуття до знедолених і скривджених;
- ✓ викриття війни і несправедливості;
- ✓ поет відмовляється від гіпербол, пишних образів й описує життя людей з їх щоденними проблемами за часів війни. Він вводить у текст побутові вирази, наближаючи поетичну мову до розмовної.

Джерела

Богосвятська Л.-М.І., Ковальова Л.Л. Зарубіжна література для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології : підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - Львів: Світ, 2016.

Вікіпедія. [Китайська література](#)

Волощук Є.В., Слободянюк О. Зарубіжна література : підруч. для 8-го кл. загальноосвітніх навчальних закладів. — Київ : Генеза, 2016.

Кадоб'янська Н. М., Удовиченко Л.М. Зарубіжна література: підруч. для загальноосвіт. навч. закладів. 8 клас. - Харків: СИЦІЯ, 2016.

Ковбасенко Ю. І. Зарубіжна література : підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Київ : Літера ЛТД, 2016.

Куцінко О. Г. Зарубіжна література. 8 клас. — Х. : Вид. група «Основа», 2016.

Мельник Т. Лекція із зарубіжної літератури. Китайська література доби Середньовіччя

<https://www.youtube.com/watch?v=G9iupOM6o9M>

Мілянська Н. Р. Зарубіжна література: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Тернопіль: Астон, 2016.

Ніколенко О. М., Зуєнко М. О., Стороха Б. В. Зарубіжна література: підруч. для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. — К.: Грамота, 2016.

Ніколенко О. М., Турияня В. Г. Зарубіжна література: підруч. для 8 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. — К.: Грамота, 2016.

Паращич В. В. Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас. І семестр. — Х. : Вид. група «Основа», 2016.

Паращич В. В., Фефілова Г. Є. Зарубіжна література. 8 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. — Х.: Вид. група «Основа», 2016.